

๔. วิถีชีวิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔.๒ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๑) แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ(ระบบการจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม)

ไม่มีแผนงาน / โครงการ แต่มีปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดการดำเนินงานด้านระบบการจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม
ภารกิจหรืองานประจำ

“ พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ข้าพเจ้าจะเป็นป่า ป่าที่มีความจงรักภักดีต่อน้ำ ” พระราช

กระแสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีทรงเรียกว่า “ ป่ารักน้ำ ” เพราะต้นไม้ต้องรักน้ำเป็นของตัวเองกันและ
ทั้งคู่นี้เป็นสิ่งที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ
พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงห่วงใย
ที่สุด

นับเป็นความโชคดีของชาว

อำเภอโนนดินแดง โดยเฉพาะชาวเทศบาล
ตำบลโนนดินแดง โดยในปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ.
๒๕๒๐ เป็นต้นมาบริเวณพื้นที่ตำบลโนนดิน
แดง อำเภอโนนดินแดง และอำเภอละหาน
ทราย จังหวัด ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.)
ได้แสดงอิทธิพลขัดขวางการพัฒนาพื้นที่สีแดง
แห่งนี้ทุกรูปแบบ ขัดขวางการสร้างเส้นทาง
ถนนอำเภอละหานทราย-อำเภอตาพระยา

ขัดขวางการพัฒนาแหล่งน้ำและก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำ ราษฎรและเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปปฏิบัติการได้รับการสูญเสียเป็น
อย่างมากมาย ผกค.ได้ใช้อาวุธทุ่นระเบิด กับระเบิด โจมตีอย่างรุนแรง ในพื้นที่ที่มีการต่อสู้ทวีความรุนแรงขึ้น
บ้านเรือนราษฎรที่อยู่ห่างไกลถูกพวก ผกค.เผาทำลายเสียหายวอดวาย ราษฎรถูกกวาดต้อนไปอบรมลัทธิที่โรงเรียน
นอกประเทศเพื่อนบ้าน มีการปล้นสะดมตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ราษฎรไม่สามารถออกไปทำกินนอกหมู่บ้านได้
ความรุนแรงของสถานการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุให้ราษฎรที่กระเจายกันทำกินอยู่ทั่วพื้นที่อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่โนนดินแดง
ตำบลโนนดินแดง ก่อให้เกิดปัญหาความแออัด อดอยากทุกข์แสนสาหัส ความได้ทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช ทรงห่วงใยในความเดือดร้อนของพสกนิกรทรงแนะนำวิธีการพัฒนาแนวใหม่เป็นโครงการพัฒนา
เบ็ดเสร็จผสมผสานสมบูรณ์แบบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุกส่วนราชการระดมทรัพยากร ผนึกกำลังปฏิบัติงานในพื้นที่ภายใต้
เป้าหมายแผนงานเดียวกันเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชน เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ได้มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าให้อธิบดีกรมชลประทานเข้าเฝ้าเพื่อรับพระราชดำริให้พิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำและฝายทดน้ำบริเวณต้นน้ำ
ลำนางรอง

ต่อมาวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้อธิบดีกรมชลประทาน
เข้าเฝ้า เพื่อรับพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำลุ่มน้ำลำนางรองโดยทรงพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำคลองมะนาว
ที่หมู่บ้านโนนดินแดง ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้วเสร็จในปีเดียวกัน และ
ดำเนินการสร้างเขื่อนลำนางรองในปี พ.ศ. ๒๕๒๓แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ และในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้ดำเนินการ
ก่อสร้างระบบคลองส่งน้ำชลประทานพร้อมอาคารประกอบ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ กรมชลประทาน ได้อนุมัติตั้งโครงการ

ส่งน้ำและบำรุงรักษาลำน้ำร่อง สังกัดสำนักชลประทานที่ ๘ เพื่อควบคุมการจัดการจัดสรรน้ำให้แก่เกษตรกรในการเพาะปลูกพืชและดูแลการบำรุงรักษาอาคารชลประทานให้สามารถใช้งานได้ดีและมีประสิทธิภาพตลอดเวลา เขื่อนลำน้ำร่องเป็นเขื่อนดิน สูง ๒๓ เมตร ยาว ๑,๕๐๐ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๘ เมตร กักเก็บน้ำได้ ๑๒๑.๔๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน ๘๓,๗๐๒ ไร่

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากพื้นที่ทั้งหมด ๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙,๓๗๕ ไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรประมาณ ๑,๗๕๐ ไร่ และเป็นพื้นที่อื่นๆ ประมาณ ๗,๖๒๕ ไร่ น้ำจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบอาชีพของประชาชน เขื่อนลำน้ำร่อง เป็นแหล่งน้ำจืดที่มีสภาพเป็นคลองธรรมชาติใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีสูง ๒๓ เมตร ยาว ๑,๕๐๐ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๘ เมตร กักเก็บน้ำได้ ๑๒๑.๔๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน ๘๓,๗๐๒ ไร่ส่วนอ่างเก็บน้ำคลองมะนาว เป็นแหล่งน้ำจืดที่มีสภาพเป็นคลองธรรมชาติ เป็นแหล่งสำหรับผลิตน้ำประปา คุณภาพน้ำดีมากลักษณะเป็นเขื่อนดินสูง ๑๓ เมตร ยาว ๔๘๓ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๕ เมตร กักเก็บน้ำได้ ๒.๘๔๘ ล้านลูกบาศก์เมตรใช้ในการเกษตรและการผลิตน้ำประปา รูปแบบการบริหารจัดการชลประทานโดยรัฐร่วมมือกับเกษตรกร เป็นรูปแบบการบริหารจัดการชลประทานแบบบูรณาการร่วมทุกฝ่าย มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำขึ้นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มผู้ใช้น้ำและภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงดังนี้

ลำดับที่	ชื่อกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ	สมาชิก (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	หมายเหตุ
๑.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานร่มเกล้า	๕๓๗	๕,๒๔๖	
๒.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานลำน้ำร่องหนองหงส์	๔๕๑	๕,๗๙๑	
๓.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานหนองตะครอง-สัมปอयरร่วมใจ	๕๐๖	๖,๘๘๒	
๔.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานหนองตะครอง-ตากองพัฒนา	๔๓๐	๖,๘๙๔	
๕.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานฟ้าประทาน	๓๖๑	๕,๓๕๘	
๖.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานลำน้ำร่องพัฒนา	๔๔๔	๗,๒๙๐	
๗.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานชลประทานสามก๊กพัฒนา	๕๘๐	๖,๘๗๖	
๘.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานพ่อประทานเกษตรสมบูรณ์	๔๖๘	๖,๐๗๘	
๙.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานเกษตรกรร่วมใจพัฒนา	๔๕๓	๕,๙๘๕	
๑๐.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานไพรทอง	๕๓๐	๖,๓๗๗	
๑๑.	กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานโคกจั่วพัฒนาสามัคคี	๔๒๑	๕,๖๓๓	

การดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนดินแดงในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยความห่วงใยพี่น้องประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง จึงได้ออกพื้นที่ทำประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของพี่น้องประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง เนื่องจากบริเวณพื้นที่การกักเก็บน้ำ เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตความรับผิดชอบและการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลโนนดินแดง เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ จึงมีแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อช่วยเหลือพี่น้องประชาชน ตลอดจนกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ เทศบาลตำบลโนนดินแดงโดยการนำของ **”นายสมชัย กอชัยศิริกุล นายกเทศมนตรีตำบลโนนดินแดง”** ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมด้านองค์ความรู้ ในด้านการเพาะปลูก ด้านการส่งเสริมการผลิต ด้านการตลาดด้านการส่งออก ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำรวมถึงการประชุม ตลอดจนการเป็นพี่เลี้ยง โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ร่วมกับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำนางรอง และมีนโยบายการบริหารจัดการน้ำชลประทานโดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา นำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน อีกทั้งยังเป็นพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษาแนะนำและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำนางรอง ,สำนักงานเกษตรเกษตรอำเภอโนนดินแดง, ศูนย์พัฒนาโนนดินแดง, ป่าไม้, องค์การบริหารส่วนตำบลโนนดินแดง,องค์การบริหารส่วนตำบลลำนางรอง,องค์การบริหารส่วนตำบลสัมป่อย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานและชุมชน**ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม**โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของอันนำไปสู่การมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ
๒. เพื่อให้การจัดสรรน้ำบำรุงรักษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นโดยการจัดสรรน้ำ
๓. เป็นไปหรือตรงตามความต้องการของเกษตรกรอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและประหยัดและการบำรุงรักษาระบบชลประทานได้รับการดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซมเป็นอย่างดีเพราะเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงาน กิจกรรม ส่งน้ำ บำรุงรักษา

กระบวนการดำเนินงาน (Process)

มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และการบริหารจัดการร่วมกัน ซึ่งในแต่ละกลุ่มได้ส่งตัวแทนกลุ่มๆละ ๕ คน เข้ามาประชุมเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๗ ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗ เวลา ๐๙.๓๐ น. ณ ศาลาประชุมกลุ่มแปลงนาประณีต โดยมีมติที่ประชุม ต้องการขอใช้น้ำจากโครงการชลประทานสำหรับปลูกพืชผลทางการเกษตรในฤดูการทำนาปี ปี ๒๕๕๘ และแจ้งความประสงค์ความต้องการพันธ์ข้าวที่จะทำการเพาะปลูกในนาปี และอีกประการที่สำคัญวันนี้เป็นการประกอบพิธีทำบุญตักบาตร ทำบุญศาลาประชุมกลุ่มแปลงนาประณีต เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนากรมชลประทาน

รายชื่อกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ

[illegible]

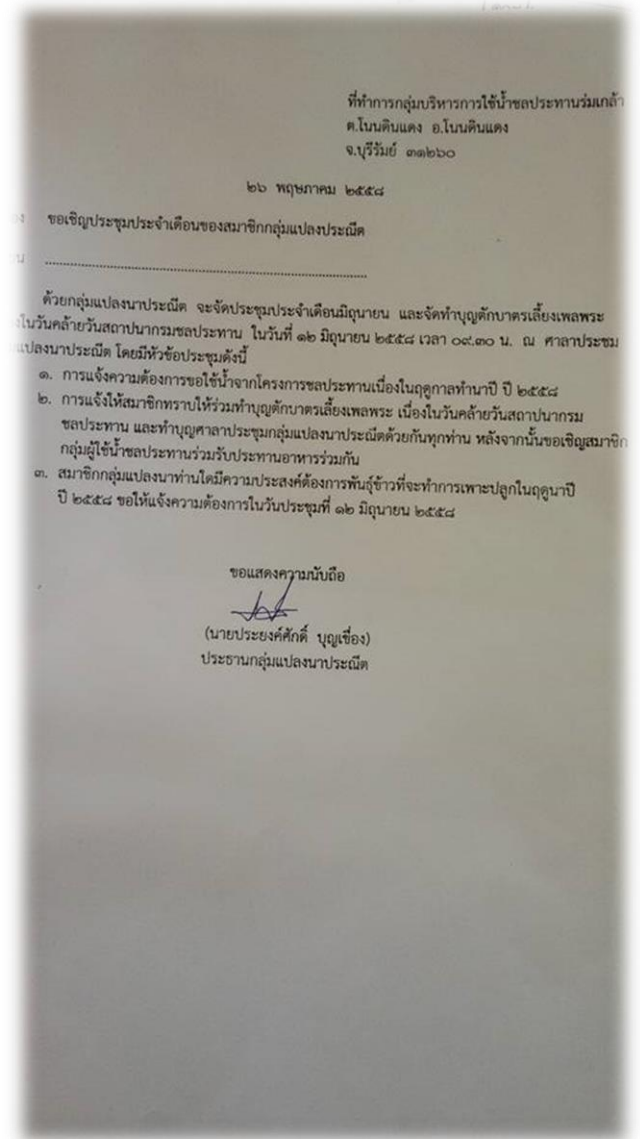
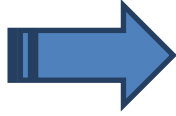
ชื่อ - นามสกุล	ชื่อ - นามสกุล	ชื่อ - นามสกุล
๔๕ นายทองเลื่อน	สุวรรณสุข	๓๐.๒.๖๕๓๓
๔๖ นายบุญชัยทรัพย์	วิเศษชัย	๒๖.๖.๖๕๓๓
๔๗ นายสุรินทร์	บุญเมือง	10/๖/๕๓
๔๘ นายมี	พุทธพร	๖/๕/๕๓
๔๙ นายทองสุข	ศานทอง	๓๐.๖.๖๕๓๓
๕๐ นายเอกคำ	น้อยนุช (นาง)	๖.๖.๕๓
๕๑ นายบุญแก้ว	วรรณกิจ	1/๖/๕๓
๕๒ นายชาติ	วิเศษ	๒๐.๖.๕๓
๕๓ นายพร	พิศพา	๖.๖.๕๓
๕๔ นายชัยพร	เสเมือง	6.๖.๕๓
๕๕ นายสุรพร	วรรณกิจ	๖.๖.๕๓
๕๖ นายอ่อน	สว่างผลกรัง	๕/๖/๕๓
๕๗ นายบรรจง	บุญภา	๒๖.๖.๕๓
๕๘ นายธนย	เสด็จ	๖.๖.๕๓
๕๙ นายพร	วันมณี	๑๖.๖.๕๓
๖๐ นายหนึ่ง	ชัยศักดิ์ (นาย)	๖.๖.๕๓
๖๑ นายบุญสิน	ชุ่มเชื้อ	๖.๖.๕๓
๖๒ นายนิยา	สิทธิพันธุ์กุล	๖.๖.๕๓
๖๓ นายทองทรัพย์	บุญสุตร	๖.๖.๕๓
๖๔ นายสัณ	สอยวัน	๖.๖.๕๓
๖๕ นายชัย	เสด็จ	๖.๖.๕๓
๖๖ นายเชื่อง	วันมณี	๖.๖.๕๓

[illegible][illegible]

๖๘	นายสมพงษ์	บุญเอก	นิคม
๖๙	นายสง	เกษศรี	นาง น.ย
๗๐	นายบุญถม	แมตติง	
๗๑	นายบุญวัฒน์	เกษศรี	
๗๒	นายคำพันธ์	ชาภักดิ์	อ.ย.ย.ย
๗๓	นายอภัยกัน	เอี่ยมไธสง	อ.ย.ย
๗๔	นายบุญล้ำ	วิบูล	อ.ย.ย
๗๕	นายอินทร์	พาสังสิทธิ์	อ.ย.ย
๗๖	นางสมณ	พาสังสิทธิ์	อ.ย.ย
๗๗	นางนงนิตย์	บุญเอก	อ.ย.ย
๗๘	นายสุเช	สงัดัง	
๗๙	นายเอิบ	โพธิ์ทอง	อ.ย.ย
๘๐	นายคำพันธ์	ทองคำ	อ.ย.ย
๘๑	นายสม	บุญถม	อ.ย.ย
๘๒	นายบุญชู	ทองนาค	อ.ย.ย
๘๓	นายคำคำ	นพอนอก	อ.ย.ย
๘๔	นายคำคำ	ชยสิทธิ์	อ.ย.ย
๘๕	นายสมณ	ชาภักดิ์	อ.ย.ย
๘๖	นายคำพันธ์	เศียรน้อย	อ.ย.ย
๘๗	นางสาธิต	พิก	อ.ย.ย
๘๘	นางทอง	สมณ	อ.ย.ย
๘๙	นายสุเช	นงนิตย์	อ.ย.ย

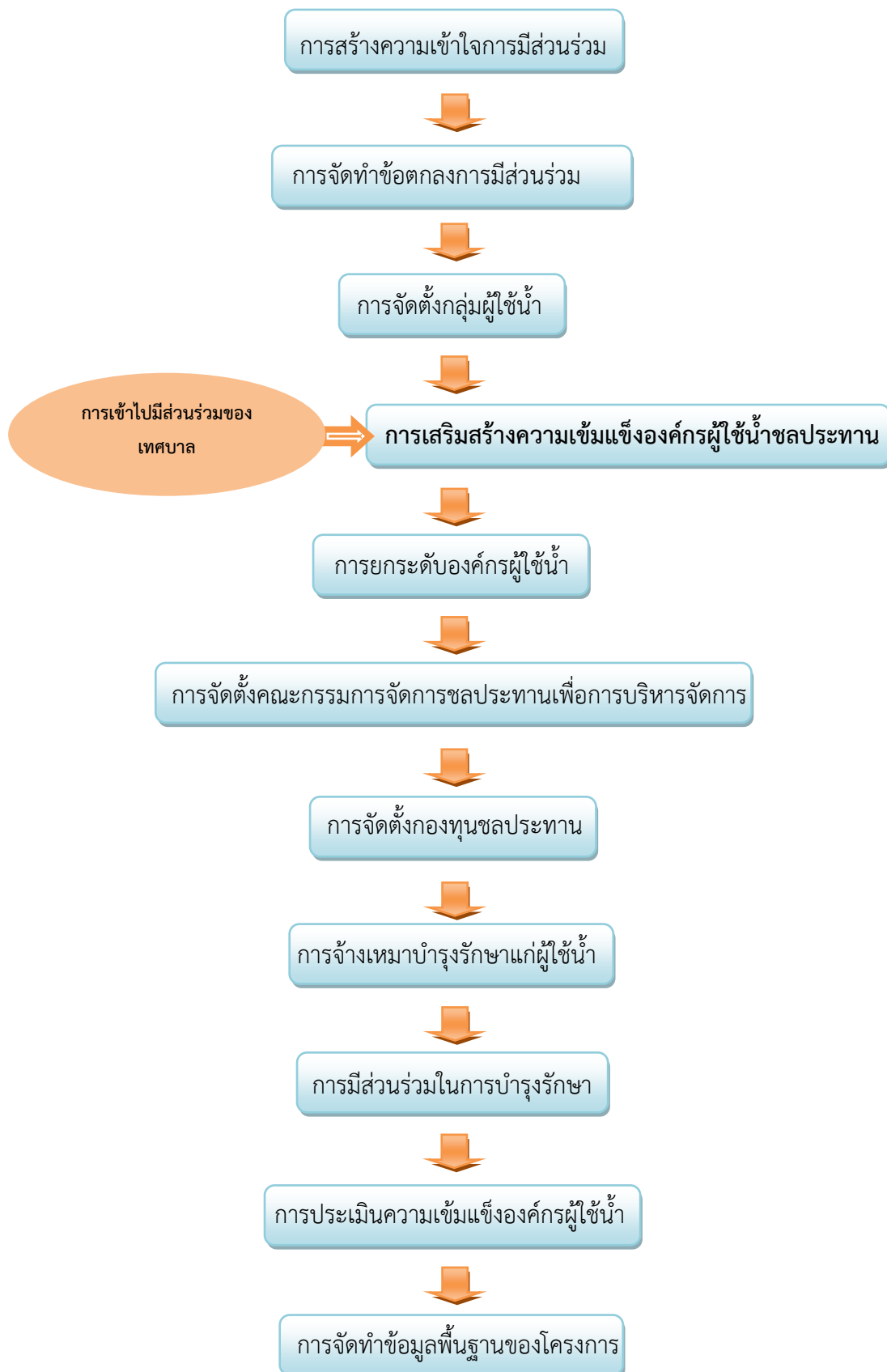
ลำดับ	ชื่อ - สกุล	หมายเลข
๑๑๓๔	นางสมเกียรติี	*
๑๑๓๕	นายบุญฤทธิ์	ประจักษ์พันธ์
๑๑๓๖	นางดวงใจ	ปรีชาสิทธิ์
๑๑๓๗	นายสันติโก	เทพาภิวัฒน์
๑๑๓๘	นายศิธร	ธีระโสภา
๑๑๓๙	นางสมดี	ธีระโสภา
๑๑๔๐	นายประภา	รุ่งดี
๑๑๔๑	นายสัมพันธ์	วันแก้ว
๑๑๔๒	นายที	สวแก้ว
๑๑๔๓	นายสุช	ชคศรี
๑๑๔๔	นางบุญเลิศ	อภาภาณสิทธิ์
๑๑๔๕	นางสัมพันธ์	สุทธาสนะกุล
๑๑๔๖	นายสมาน	คงศรี
๑๑๔๗	นายหวั่น	รุ่งกมลสาร
๑๑๔๘	นางเลื่อน	ยอดคง
๑๑๔๙	นางพันธ์	น้อยคุณ
๑๑๕๐	นายบุญ	แสงดี
๑๑๕๑	นายพร	ศิริเม
๑๑๕๒	นายสุโข	ศิริกัน
๑๑๕๓	นายบุญ	วราภรณ์
๑๑๕๔	นางไพโร	ชินประภา
๑๑๕๕	นางประมา	แสงศักดิ์

หนังสือเชิญประชุมประจำเดือนของ
สมาชิกกลุ่มแปลงประณีต

เมื่อกล่าวถึงการใช้ทรัพยากรน้ำในเขตพื้นที่อำเภอโนนดินแดงและพื้นที่ใกล้เคียง ที่มีการร่วมใช้น้ำในพื้นที่เขตลุ่มน้ำเดียวกัน (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) ซึ่งมีการจัดการเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันมีความเกี่ยวเนื่องไปถึงทรัพยากรป่าไม้ด้วย จากสถานการณ์ที่น้ำเป็นห่วงในปัจจุบันที่มีการบุกรุกผืนป่าเพื่อทำกินของประชาชนในพื้นที่ ทำให้พื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำที่อุดมสมบูรณ์ผืนสุดท้ายลดลงอย่างเห็นได้ชัด ในนามของสำนักงานเทศบาลตำบลโนนดินแดง ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในเขตลุ่มน้ำแห่งนี้เช่นเดียวกัน **ได้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำลำนางรองอย่างเต็มตัว** เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดตามอำนาจอย่างเต็มกำลัง โดยในการบริหารจัดการน้ำมีความยุ่งยากและซับซ้อน ซึ่งต้องใช้ความร่วมมือจากทุกๆ หน่วยงานอย่างเป็นระบบโดยมีกระบวนการดำเนินงาน รายละเอียดตามผังกระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำน้ำรอง

ผลการดำเนินงาน(Out put)

จากกระบวนการดำเนินงาน จะมีภาคเครือข่ายและเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม โดยการประชุมปรึกษาหารือกันทุกเดือน และมี โครงสร้างกลุ่มบริหารฯ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานพื้นฐาน (กลุ่มพื้นฐาน) หลายกลุ่ม ที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำหรือคลองสายเดียวกัน เพื่อจัดการน้ำจากแหล่งน้ำหรือคลองส่งน้ำสายใหญ่ หรือคลองซอย หรือคลองแยกซอยหรือโชนส่งน้ำ รวมทั้งในระดับคูส่งน้ำ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกลไก ในการดำเนินงาน เพื่อ **นำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม สังคม และสภาพภูมิประเทศแต่ละท้องถิ่น** โดยคำนึงถึงเกษตรกรผู้ใช้น้ำเป็นหลักดังนี้

๑. การสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วม โดยการฝึกอบรม ประชุม ศึกษาดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกรผู้ใช้น้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับความเข้าใจ

๒. การจัดทำข้อตกลงการมีส่วนร่วมเมื่อเกษตรกรมีความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำ และตกลงที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ จะมีการจัดทำข้อตกลงทั้ง ๒ ฝ่าย คือเกษตรกรผู้ใช้น้ำ และชลประทาน ถือเป็นการยืนยันสมัครใจอย่างเป็นทางการ

๓. การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยมีสมาชิกนัดประชุมเกษตรกรผู้ใช้น้ำในคูสายเดียวกัน และคัดเลือกหัวหน้า รองหัวหน้ากลุ่ม โดยสมาชิกเป็นผู้คิด การดำเนินการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔. การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน เมื่อมีการรวมตัวของเกษตรกรผู้ใช้น้ำแล้ว เจ้าหน้าที่ฯ จะเข้าไปส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการพบปะเกษตรกร ประชุมชี้แจง การศึกษาดูงานการฝึกอบรม/สัมมนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเวทีชุมชน เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำ

๕. การยกระดับองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน เมื่อสมาชิกผู้ใช้น้ำมีความเข้าใจและกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มพื้นฐาน มีความเข้มแข็งเพียงพอสามารถรวมตัวกันยกระดับฐานะ เป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน และยกระดับเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ หรือเป็นสมาคมผู้ใช้น้ำ ต่อไป

๖. การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการชลประทานเพื่อการบริหารจัดการ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกักเก็บน้ำให้มีประสิทธิภาพและการบริหารจัดการน้ำที่เป็นเอกภาพต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ตัวแทนองค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ตัวแทนจากผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนจากชลประทาน และตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ตัวแทนในแต่ละฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งน้ำ กำหนดมาตรฐานการควบคุมการส่งน้ำและบำรุงรักษา ส่งเสริมการผลิตด้านการเกษตร และการตลาด เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากน้ำมีผลตอบแทนสูงสุด โดยยึดหลักเสมอภาคและเป็นธรรม

๗. การจัดตั้งกองทุนชลประทาน การดำเนินกิจกรรม จะมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเช่น ค่าติดต่อประสานงานค่าเอกสาร ฯลฯ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะได้มาจากการสมทบทุนจากสมาชิกผู้ใช้น้ำชลประทานการใช้จ่ายจากกองทุนจะมีกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนมีการจัดทำบัญชีที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และเมื่อกองทุนมีมากขึ้นสามารถนำไปใช้ในการบำรุงรักษาระบบชลประทานและอาคารชลประทานได้

๘. การจ้างเหมางานบำรุงรักษาแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยการบำรุงรักษาระบบชลประทาน กลุ่มผู้ใช้น้ำจะรับผิดชอบในระบบคูน้ำ นอกเหนือจากชลประทานจะเป็นผู้ดำเนินการ ในรูปแบบดำเนินการเอง หรือจ้างเหมา ในการดำเนินการจ้างเหมาควรพิจารณาองค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และเป็นการปลูกฝังความรู้สึกความเป็นเจ้าของ และผลกำไรจากการดำเนินงานหลังจากแบ่งสรรแล้วส่วนที่เหลือสามารถนำไปเข้าเป็นกองทุนได้

๙. การมีส่วนร่วมในการส่งน้ำ บำรุงรักษา การบริหารจัดการน้ำชลประทาน หมายถึงการส่งน้ำให้แก่พื้นที่ส่งน้ำและการบำรุงรักษาอาคารชลประทาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรได้รับน้ำทันตามเวลาที่ต้องการ มี ๑๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. กำหนดพื้นที่เพาะปลูกให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน
๒. เกษตรแจ้งความต้องการเพาะปลูกพืชให้หัวหน้ากลุ่ม และแจ้งเจ้าหน้าที่ชลประทานทราบ
๓. การปรับแผนการส่งน้ำให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
๔. ประชุมคณะกรรมการเพื่อทำความเข้าใจการส่งน้ำ
๕. แจ้งข้อตกลงการส่งน้ำ และสมาชิกผู้ใช้น้ำรับทราบ
๖. บำรุงรักษาคูส่งน้ำก่อนการส่งน้ำในแต่ละฤดูกาล
๗. ส่งน้ำตามแผนที่กำหนด และมีการปรับเปลี่ยนแผนการส่งน้ำตลอดฤดูกาล
๘. การตรวจเยี่ยมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ใช้น้ำ/ออกพบปะเกษตรกร
๙. การวัดปริมาณน้ำที่จัดสรร
๑๐. การแจ้งพื้นที่ที่ปลูกจริงและกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
๑๑. ออกสำรวจข้อมูลผลผลิต ราคา ปัญหาและความพอใจในการส่งน้ำ
๑๒. การประมวลผลการดำเนินงาน
๑๓. การประชุมคณะกรรมการเพื่อสรุปและประเมินผลการส่งน้ำ
๑๔. การจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ณ สิ้นฤดูส่งน้ำ.

๑๐. การประเมินความเข้มแข็งขององค์กร
ผู้ใช้น้ำ ในเดือนกันยายน ของทุกปี สมาชิกผู้ใช้น้ำจะตอบ
แบบสอบถามฯ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ความเข้มแข็งของ
องค์กรผู้ใช้น้ำโดยจำแนกเป็น อ่อนแอ ปานกลาง เข้มแข็ง ผลที่
ได้สามารถนำไปวางแผนการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ
อื่นได้

๑๑. การจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานของ
โครงการ ต้องมีการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นอย่างต่อเนื่อง ว่าจะมี
การบริหารจัดการน้ำร่วมกับเกษตรกรอย่างเคียงบำเคียงไหล เป็นที่ปรึกษา ในการบริหารจัดการน้ำ และร่วมแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ภายใต้ปรัชญา ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผลประโยชน์ และมีความคาดหวังว่า เกษตรกรมี
ความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ มีการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้จักคุณค่าของน้ำ คุณคลอง ได้รับการดูแลอย่างดีจากกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลด
ปัญหาการขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร และเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกษตรกรมีรายได้มั่นคง มีรายได้ที่
สูงขึ้น และเกษตรกรคือหุ้นส่วนสำคัญที่จะเคียงคู่กับชลประทาน ในการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืน
ในการบริหารจัดการน้ำชลประทานจากผลการดำเนินงานที่มีการประชุมกลุ่ม

☐ ผลการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ทั้ง ๑๑ กลุ่ม จำนวน ๕,๑๘๑ คน พื้นที่ ๖๘,๔๑๐ ไร่ ได้รับน้ำ
อย่างเพียงพอการเพาะปลูก
๒. กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ มีรายได้เพิ่มมากขึ้นเพราะชลประทานปล่อยน้ำให้พื้นที่การเกษตร จึงสามารถ
ปลูกพืชได้หลากหลายชนิด
๓. มีผลผลิตต่อหน่วยได้เพิ่มมากขึ้น

ลำดับ	รายการ (นาปี)	จำนวนข้าวเฉลี่ยรายอำเภอ (กิโลกรัม)			หมายเหตุ
		ปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕	ปี ๒๕๕๕/๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗	
๑	ข้าวหอมมะลิ	๕๕๔	๕๙๒	๖๑๙	

หมายเหตุ จำนวนข้าวเฉลี่ยทั้งอำเภอ ขึ้นอยู่กับจำนวนไร่ที่ทำการเพาะปลูก , พันธุ์ข้าว, วัชพืชมากน้อย,
และปริมาณน้ำฝนและน้ำคลองที่ปล่อย

ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอโนนดินแดง

๔. ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำด้วยกันเอง และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำกับ
หน่วยงานภาครัฐ
๕. เกษตรกรและองค์กรปกครองท้องถิ่น มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ อันเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การ
บริหารจัดการระบบชลประทานด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน
๖. การจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น โดยการจัดสรรน้ำไปหรือตรงตาม
ความต้องการของเกษตรกรอย่างทั่วถึง ช่อมแซมเป็นอย่างดี ให้ใช้งานได้ดีและยาวนานตลอดอายุการใช้งาน
๗. เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมกับภาครัฐ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม
รับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอีกทางหนึ่งด้วย

๘. การบริหารจัดการน้ำมีความยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด
๙. การจัดสรรน้ำ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น โดยการจัดสรรน้ำเป็นไปหรือตรงตามความต้องการของเกษตรกรอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และ ประหยัด
๑๐. การบำรุงรักษา ระบบชลประทานได้รับ การดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซม ให้ใช้งานได้เป็นอย่างดี และยาวนานตลอดอายุการใช้งาน
๑๑. เกษตรกรผู้ใช้น้ำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของโครงการชลประทานในด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน
๑๒. ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรด้วยตัวเอง
๑๓. เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์
๑๔. ประชาชนในเขตพื้นที่สามารถใช้น้ำอย่างประหยัดและเห็นคุณค่าการประหยัดน้ำ
๑๕. คาดว่าจะขยายกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำออกไปได้อีก ประมาณ ๑๐ กลุ่ม จำนวน ๑๕,๑๘๑ คน พื้นที่ ๑๒๐,๕๒๔ ไร่ ได้รับน้ำอย่างเพียงพอการเพาะปลูก
๑๖. ตรวจสอบคุณภาพน้ำ

มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากหน่วยงานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำน้ำบางนางรองทุกๆ ๒ เดือนและรายงานผลการตรวจสอบไปยังกรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร จากการตรวจคุณภาพน้ำที่ผ่านมา น้ำในเขื่อนลำน้ำบางรอง และอ่างเก็บน้ำคลองมะนาวอยู่ในเกณฑ์ดี

เทศบาลตำบลโนนดินแดงในฐานะพื้นที่ต้นน้ำและผู้ใช้ น้ำ เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรน้ำว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงเป็นอย่างยิ่ง และได้เล็งเห็นถึงปัญหาในการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ หากพื้นที่ต้นน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ และยังคงความสมบูรณ์ทางระบบนิเวศแล้ว ก็จะทำให้เกิดผลดีต่อสิ่งรอบข้างอย่างมหาศาล จึงเน้นกิจกรรมที่รักษาพื้นที่ต้นน้ำเป็นสำคัญ และในฐานะผู้ใช้ น้ำ เทศบาลฯ ก็ได้ดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับการจัดสรรน้ำให้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อรักษาความสมดุลในระบบนิเวศที่ต้นน้ำให้คงอยู่ด้วย เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้น้ำ จึงมีนโยบายที่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับมาตรการการประหยัดน้ำ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน จึงมีโครงการออกไปให้ความรู้เกี่ยวกับการประหยัดน้ำ การประชาสัมพันธ์สัมพันธ์เสียงตามสาย แผ่นพับ ซึ่งกำหนดแนวทางการประหยัดน้ำซึ่งสามารถทำได้ทั้งในสำนักงานและที่บ้าน

ผลลัพธ์ (Outcome)

จากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำมีการเพาะปลูกที่หลากหลายชนิดมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งรายได้ความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนที่ดีขึ้น ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ถั่วลิสง,มันสำปะหลัง,ข้าวโพด,ข้าวนาปรัง, ยางพารา ฯลฯ

ผลกระทบ (IMpact)

สืบเนื่องจากการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม และจากการใช้น้ำที่เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและสูงสุด จึงนำมาซึ่งกิจกรรมหว่านวันแม่เกี่ยววันพ่อ ซึ่งชาวอำเภอนอนดินแดง จัดเป็นทุกปี รายละเอียดตามเอกสารข้อ ๑ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ)

นอกจากนั้นพื้นที่บริเวณดังกล่าวยังมีเขื่อนลำนางรอง เป็นพื้นที่ **โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงตามพระราชดำริ** เขื่อนลำนางรอง เป็นเขื่อนดิน มีถนนลาดยางบนสันเขื่อนสำหรับชมทัศนียภาพ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอำเภอโนนดินแดง บรรยากาศสวยงาม รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมอ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบเหนือเขื่อนอันกว้างใหญ่ หาดทรายสวยงาม บรรยากาศดี ชาวบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียง จึงนิยมพาครอบครัวไปพักผ่อน หย่อนใจ เล่นน้ำ และรับประทานอาหาร มีบ้านรับรอง ห้องประชุม และค่ายพักแรม นอกเหนือจากการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรกรรม

ถึงจะอย่างไรก็ตาม การที่จะพัฒนาองค์กรไปสู่เทศบาล
ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และพร้อมก้าวสู่เมืองน่าอยู่ ได้นั้น จะต้อง
อาศัยปัจจัยหลายๆด้านมารวมกัน อีกประการหนึ่งที่สำคัญ จะต้อง
มีหลัก หรือมีแนวคิดของผู้บริหารที่จะดำเนินการพัฒนาองค์กรไปสู่
เทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเป็นสำคัญภายใต้การนำของผู้บริหาร
เทศบาลตำบลโนนดินแดง **นายสมชัย กอชัยศิริกุล**
นายกเทศมนตรีตำบลโนนดินแดงในฐานะผู้ที่ทรวงแหวน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้ที่มีแนวคิดและหลัก
ปรัชญา **“ทำอย่างไร ถึงจะให้คนทนท้องถิ่นมีความรู้สึกความ
เป็นเจ้าของท้องถิ่น”**ด้วยหลักการที่ว่า เมื่อทุกคนในท้องถิ่นมี
ความรู้สึกเช่นนี้ จะทำให้คนในท้องถิ่น มีความตื่นตัว จากสังคมที่
ต่างคนต่างอยู่ จะกลายเป็นสังคมที่มีแต่ความช่วยเหลือเกื้อกูล
เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เพราะนี่คือบ้าน คือเมืองของทุกคน คือครอบครัว และ
สายเลือดเดียวกัน ดังนั้น ถ้าหากทุกคนจะลุกขึ้นมาจัดการปัญหาสาธารณ
ร่วมกัน สังคมก็就会有ความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น ความสุขของสังคมก็จะเกิดขึ้น
ตามมา ด้วยความดีของมนุษย์เดินดินคนหนึ่ง เอาชนะใจคนในท้องถิ่น จึง
ทำให้เกิดความร่วมมือ ก่อให้เกิดปัญหา ปัญหาทุกอย่างจะคลี่คลายเอง